

Understanding Tuberculosis (TB)

تێگه‌په‌شتن له نه‌خۆشی سیل (TB)

Information for people coming to
live in the UK

زانباری بۆ نه‌و کسه‌سه‌نه‌ی که دین له UK
(شاناشینی په‌گرتوو) دا بژین

نه‌گه‌ر نیگه‌رانی سه‌بارمه‌ت به نه‌خۆشی TB نه‌وا تله‌فون بۆ NHS Direct بکه به ژماره
تله‌فونی 0845 4647 – نه‌وان ده‌توانن موته‌رجیمت بۆ په‌یدا بکه‌ن .

نه‌گه‌ر پنیوسته‌ت به زانیارییه به زمانی جیاوازیان به شیوه‌ فورماتیکی تر وه‌ک نووسین بۆ
نابیناکان، کاسیتی ده‌نگی، نووسینی گه‌وره‌ یان به دیسک، نه‌وا تکایه‌ په‌یوه‌ندی به :
The Haven وه‌ بکه به ژماره‌ تله‌فونی 0117 9703887 یان ئیمه‌یلی
the.haven@nhs.net
هه‌روه‌ها به چهند زمانیکی تر چنگ ده‌که‌وتیت له‌سه‌ر:
www.avon.nhs.uk/haven

ئه‌م نامیله‌که‌یه له‌لایه‌ن The Haven Health Assessment Service (خزمه‌تگوزاری
هه‌له‌سه‌نگاندنی تهن‌روستی زه‌ هیفن) هوه به‌ر هه‌مه‌په‌نراوه به‌ هاوکاری Avon Health
Protection Unit (په‌که‌ی پاراستنی تهن‌روستی نه‌یفن).
دواپه‌مین جار له مانگی سێی 2008 نوێکراوه‌ته‌وه .

که‌ی نابیت که کوتانی BCG به‌ که‌سێک بدریت؟
نابیت BCG وه‌رگه‌ریت
نه‌گه‌ر نه‌مانه‌ت هه‌بیت:

- نه‌گه‌ر په‌شته‌ر تووشی TB هاتبیتیت
- له 3 مانگی رابردودا په‌شکینی پۆزه‌تیقی Mantoux بۆکرابیت
- په‌شته‌ر BCG وه‌رگه‌ریت و شوینی BCG که دیاربیت یان نه‌گه‌ر
- تووماری نووسراوی کوتانی په‌شته‌ری BCG ت هه‌بیت
- له 4 هه‌فته‌ی رابردودا کوتانیکی تره‌ت وه‌رگه‌ریت
- نه‌خۆشییه‌کی جدی وه‌ک شیر په‌نجه‌ت هه‌بیت
- حاله‌تی هه‌وکردنی په‌سته‌ت هه‌بیت
- تایی به‌رزه‌ت هه‌بیت
- یان نه‌گه‌ر تو:
- ی دهرمانی سته‌ریۆد (steroid) وه‌رگه‌ریت
- سه‌کت په‌ریت
- HIV پۆزه‌تیقی هه‌بیت.

نه‌گه‌ر دله‌یا نیت که نایا HIV/AIDS ت هه‌یه نه‌وا په‌شکینی HIV ده‌کریت ریکه‌خه‌ریت.

نایا کوتانی BCG چۆن ده‌دریت؟

کوتانی BCG به‌ دهرزی له به‌شی سه‌روه‌ی قۆل ده‌دریت؟
شوینیکی هه‌له‌ناوساو و گه‌رم داها‌توو به‌جێده‌هێلێت،
که له ماوه‌ی چهند سه‌حاتیکدا نامییت .

دوای نه‌وه‌ چی روو ده‌دات؟

له ماوه‌ی 2-6 هه‌فته‌دا گه‌رێه‌ک له شوینی کوتانه‌که‌دا دروست ده‌بیت و شوینه‌که ده‌شیت بۆ ماوه‌ی
چهند رۆژیک نازاری هه‌بیت. گه‌رێه‌که ده‌بیت بگۆردریت بۆ زه‌په‌که‌یه‌کی سه‌پی یان بلفیک دروست
بکات، که شله‌یه‌کی لێ بێته‌ دهره‌وه‌ و نه‌مجا قه‌ماغه‌ ده‌کات. ده‌شیت هه‌تاوه‌کو 6 مانگی په‌یچیت بۆ
نه‌وه‌ی که به‌ ته‌واوی چاکبیته‌وه‌ و شوینیکی له دوای خۆی به‌جێده‌هێلێت .

شته‌یکی گه‌رنگه‌ که نه‌یگوشیت یان زه‌په‌که‌ یان بلفه‌که نه‌ته‌فه‌نیت و ده‌بیت به‌ رووکراوه‌یی
به‌جێهێلێت، نابیت دا‌به‌و‌شه‌ریت و به‌ی پلاسته‌ر راده‌گیریت . نه‌گه‌ر شوینی کوتانه‌که شله‌یه‌کی
لنچوو نه‌وا ده‌توانریت ته‌نها له کاتی هه‌مام یان شاوردا به‌ له‌زگه‌ی به‌ر هه‌له‌سه‌نگاری ناو دا‌به‌و‌شه‌ریت .
که‌ریم یان بۆن له زه‌په‌که‌که مه‌ده

دوای نه‌وه‌ی که کوتانی BCG ده‌دریت، بۆ ماوی 3 مانگی نابیت کوتانی تر له هه‌مان قۆل بدریت .

نایا نهخۆشی سیل (TB) چیه؟

TB ههکردن (نیلتههاب) یکی جدیه که به گشتی کاربگهاری لاسه سیبههکان دهبیت بهلام ههروههها دهشیت کاربگهاری لاسه بهشهکانی تری لهشیش ههبیت. TB کاربگهاری لاسه زور خهک ههیه له گشت لایهکی جیهاندا.

نایا نیشانهکانی TB چین؟

نیشانه زور باوهکانی TB بریتین له:

- کۆکهیهک که پتر له 3 هفته بهردوام دهبیت
- تایی لهش
- نار ههکردنهوه له شهواندا
- هینانهوهی خوین لهگهله کۆکیندا
- کهمبوننهوهی نار ههرووی خواردن
- دابهزینی کیشی لهش
- ههستکردن بهلاوازی و شهکمت بوون.

چۆن تووشی نهخۆشی TB دهبیت؟

کاتییک که کهسییک نهخۆشی TB ی ههبیت دهکۆکیت، تفدهکاتهوه یان دهپژمیت، میکروبهکانی TB دهشیت بچنه ههواوه. خهککانی تر نهو میکروبهکانه لهگهله ههواوه ههلهمهژن و تووشی نهخۆشی TB دهبن.

ههوکردنی TB به دوو ریگا له ناو لهشتدا دهشیت دروست ببیت. یهکهم ریگا پپی دهگوترتیت TB ی چالاک و ریگا کهی تر پپی دهگوترتیت TB ی متبوو. له TB ی چالاکدا نیشانهکان دهردهکهون و دهشیت نهو کهسه زور نهخۆش بخت.

TB ی متبوونهوه دهگهیهنیت که میکروبهکان به "نوستووی" دهمننهوه له لهشتدا. TB ی متبوو دهشیت بو ماوهیهکهی زور بهمنینتهوه، تهناوت چهندین سال بهی دهر کهوتنی نیشانهکانی. ههست به نهخۆشی ناکهیت و ساری نییه. بهلام نهگه چار سهسه نهکرتیت، دهشیت ههندیک جار TB ی متبوو ببیته TB ی چالاک نهو کاته دهشیت زور نهخۆش بخت.

نایا ههچ کهسییک له ژیر مهترسی تابهتی تووشبوونی TB دایه؟

ههموو کهسییک دهشیت تووشی TB ببیت، بهلام زیاتر نهگهاری تووشبوون ههیه نهگه به بهردوامی له کهسییک تووشبووی نهخۆشی TB نزییک بکهووتهوه. ههروهه زیاتر نهگهاری تووشبوون ههیه لهو کهساندا که توانای بهر ههلهستی میکروبهکان لاواز بووبیت.

نایا نهخۆشی TB چار سهری ههیه؟

له زوری بهی حالتهکاندا نهخۆشی TB چار سهر دهکرتیت، بهتایبهتی نهگه چار سهر هکردن زوو دهستپیکر دیت و کورسی تهواری دهرمانی نهخۆشی TB وهر بگرتیت. نهو چار سهر کردنه به گشتی 6-9 مانگ دهخایهتیت.

دهبیت دهرمانهکه دروست بهو شیویه وهر بگرتیت که دانراوه و کورسی دهرمانهکه به تهواری وهر بگرتیت. نهگه چیه ههستیش به باشیش بکیت، شتیکی گرنگه که دهرمانهکه به بهردوامی وهر بگرتیت ههتاوهکو پنت دهگوترتیت که بووهستیت.

نهخۆشی TB دهشیت بهر ههلهستی چار سهر کردن بکات نهگه دهرمانهکه به نادرست وهر بگرتیت یان وهر گرتی زوو رابگرتیت و نهو کاته نهخۆشییهکه دهشیت زور گرانبیت یان مهحال بیت که چار سهر بکرتیت.

باشترین ریگا بو ریگرتن له بلاو بوونهوهی نهخۆشی TB له ریگای چار سهر هکردنی زوو بهزوو و تهواکردنی ههموو چار سهر کردنی نهخۆشییهکه هیه.

نایا دهشیت نهخۆشی TB له ریگای کوتان له دژی نهخۆشییهکهوه ریی لیبگرتیت؟

ههمیشه وانا بیت. کوتانی BCG دهشیت ههندیک بهر ههلهستی دروست بکات بهلام نهوه ههمیشه 100% نییه و دهشیت لهگهله تهمندا کهمبیتهوه. باشترین ریگا نهویه که له کاتی له دایکبووندا کوتانی BCG به خهک بدریت. ههروهه کوتانی BCG ههندیک جار به مندالی تهمن گهروه و ههزره کار دهدریت.

چۆن دهتوانم بزانه که نهخۆشی TB م ههیه؟

نهشیعه (X-ray) یهکی سنگ به گشتی TB ی چالاک ی سنگ نیشان دهدات.

پشکنینیکی سادهی پیست که پپی دهگوترتیت Mantoux (مانتوکس) یار مهتی دهدات بو نهوهی که بزانت نایا TB ی متبووت ههیه یان TB ت له بهشهکانی تری لهشتدا ههیه. بریکی کهمی شلهی پشکنین له پیستی باسکت دهدریت. له نزیکی 48-72 سهعاتدا دوا ی نهوه سیستریک دهبیت نهو شونیه بهشکنیت.

نهگه پشکنینی پیستهکه پوزمهتیف بوو، نهو ناواساوی و لهوانهیه گه مبوون لهو شونهدا ههبیت. نهوه نهوه دهگهیهنیت که پیشتر بهر میکروبی TB کهوتوویت. دهشیت TB ی چالاک یان متبووت ههبیت و دهشیت پیوستت به پشکنینی تر ههبیت لهگهله چار سهر بو نهوه.

نهگه پشکنینی پیستهکه نهگهتف بیت نهو له شونیه دهرزی لیدانهکه کار دانهوه دهر ناکهوتیت یان کهم دهبیت. نهو کاته سیسترمکه بیت دهلیت که نایا پیوستت به کوتانی BCG دهبیت بهیپی National BCG Vaccination Policy (ریسای نیشتمانی کوتانی BCG).

نایا کی دهبیت کوتانی BCG وهر بگرتیت؟

نهو کهسانهی که تهمنیان له ژیر 16 سالاندایه که:

- له ولاتیکهوه هاتبیتن نهخۆشی TB تینیدا باو بیت.
- نهو کهسانهی که تهمنیان 16-35 سالانه دهشیت که کوتانی BCG یان پیوست بیت:
- نهگه له ولاتیکهوه هاتبیتن که نهخۆشی TB تینیدا زور بلاو بیت.

نهگه تو یان مندالهکمت پیشتر کوتانی BCG تان وهر گرتوه نهو پیوستت به کوتانی تر نییه.